

Ljubljana, 18. marec 2022

PODELITEV JESENKOVIH NAGRAD BIOTEHNIŠKE FAKULTETE

ZAHVALA

prof. Dr. Jurij Diaci, Jesenkov nagrajenec za življenjsko delo v letu 2022

Spoštovane dame in gospodje, kolegice in kolegi,

vsem nagrajencem in prejemnikom priznanj je v veliko čast in veselje sprejeti priznanja in nagrade. Današnji dan bomo ohranili v zelo lepem spominu. Iskreno se zahvaljujemo predlagateljem, članom komisij za izbor za obsežno delo in Biotehniški fakulteti za organizacijo. Imeli smo privilegij, da so nas usmerjali odlični, široko razgledani mentorji, ki se jim iz srca zahvaljujemo. Prizadevali si bomo, da bomo tudi sami dobri mentorji mlajšim. Za dosežki posameznikov so vedno ekipe sodelavcev ter predvsem njihovi najbližji in družine. Vsem iskrena hvala. Priznanja nas obvezujejo, da nadaljujemo začeto delo ter da znanje delimo s sodelavci in ga prenesemo v družbo. Nagrada pomeni tudi veliko spodbudo za naše delo v prihodnosti, zato mi dovolite, da osvetlim nekaj izzivov v povezavi z gozdovi, kjer lahko Biotehniška fakulteta in slovensko gozdarstvo prispevata k izboljšanju razmer, nenazadnje tudi skozi gozdno in okoljsko politiko.

V svetovnem merilu še vedno letno izgubljammo za 2½ površini Slovenije gozdov letno. Večinoma gre za pragozdove, ki jih je še približno tretjina vseh gozdov. Dosedanje izkušnje kažejo, da bo ta trend zelo težko ustaviti. Spremembe se odvijajo v dveh smereh, ali krčitve za druge rabe tal, ali pa goloseki in nasadi hitrorastočih monokultur tujerodnih vrst, ki so celo certificirani. Alternativa, ki bi jo države v razvoju lažje sprejele, je postopna sprememba pragozdov v gospodarske gozdove, kot se je to odvijalo pred več sto leti na dinarskem območju današnje Slovenije. Torej zaščita dela pragozdov in vpeljava sonaravnega gospodarjenja namesto industrijskih nasadov.

Druga možnost izboljšanja je pogozdovanje degradiranih površin, nastalih zaradi prekomernega izsekovanja, požiganja in neurejene paše. Pogozdovanje ni pomembno samo zaradi vseh ugodnih učinkov gozda v povezavi z izboljšanjem mikroklima in tal, skladiščenjem ogljika in širjenjem surovinske osnove, ampak tudi zaradi socialnih učinkov, npr. novih zaposlitev in enakosti spolov. O tem je veliko pisala Nobelova nagrajenka Wangari Mataji iz podsaharske Afrike. Žal so v svetu interesne skupine, ki se tem procesom upirajo zaradi strahu pred izgubo vpliva. Na področju pogozdovanj imamo v Sloveniji veliko znanja in izkušenj, na primer pri ozelenitvi Krasa. Slovenski gozdarski strokovnjaki so svetovalno vključeni od jugovzhodne Evrope do Azije. Pred leti je tudi Oddelek za gozdarstvo vodil projekt pogozdovanja v Albaniji, ki je nam najbližja država s povsem uničenimi gozdovi in vsemi neugodnimi posledicami, od strašne erozije do pomanjkanja lesa.

Več informacij dobite pri **Tini Drolc** na **E: tina.drolc@bf.uni-lj.si** ali **G: 031 831 500**.

Na ravni Evrope delež gozdov narašča, gozdarstvo in lesna industrija sta velika igralca na svetovnih trgih, vendar je zdravstveno stanje gozdov zaskrbljujoče, v primerjavi z drugimi celinami je malo strogo zavarovanih gozdov, sonaravnih gozdov pa je manj kot tretjina. Evropska unija je v Strategiji za gozdove do 2030 prvič izrecno izpostavila sonaravnejše gospodarjenje z gozdovi s poudarkom na ohranjanju biotske pestrosti in prilagajanju na podnebne spremembe. To je sprožilo napetosti med različnimi interesnimi skupinami, še posebej med zagovorniki industrijskega gozdarstva in ohranjanja narave. V splošnem politika evropske unije do gozdov ni dovolj medsektorsko usklajena. Zmanjševanje negovalnih sečenj zaradi skladiščenja ogljika ovira prilagajanje gozdov na podnebne spremembe, za kar je potrebno aktivno usmerjanje gozdov. Nenazadnje evropski zeleni dogovor predvideva povečano rabo obnovljivih naravnih virov.

Rešitve na ravni Evrope so v bolj usklajenih politikah in optimiranju učinkov in rab gozdov. Dober zgled na primeru Slovenije so Natura 2000 načrti za gozdna območja, kjer se v participativnem procesu srečujejo deležniki in izoblikujejo za vse obvezujoč kompromis. Podoben, še bolj dodelan primer so gozdno-razvojni načrti v Švici. // Pedagoško, raziskovalno in razvojno delo na Biotehniški fakulteti lahko značilno prispeva k večji usklajenosti sektorskih politik in na sploh h uresničevanju evropskega zelenega dogovora. S tem bo Evropa, kjer je v delu von Carlowitza trajnostna raba naravnih virov prvič omenjena, postala tudi resnični zgled drugim celinam. Verjamem, da bo okoljska kriza prispevala k boljšem razumevanju in upoštevanju narave in s tem dolgoročno tudi k višji kakovosti življenja.

// Še enkrat vsem prav lepa hvala za vloženi trud in organizacijo tega prijetnega dogodka.
Hvala lepa.